

การสร้างศาสนทายาทผ่านโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน*
CREATION RELIGIOUS DESCENDANTS THROUGH THE SUMMER NOVICE
ORDINATION PROGRAM

พระศักดิ์จรินทร์ ฐิตส์วโร

Phrasakcharin Thitasangvaro

วัดคงคาราม

Wat Khongkharam

Corresponding Author E-mail: sakcharin77@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศาสนทายาทในพระพุทธศาสนา 2) กระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน 3) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ศาสนทายาท ผลการศึกษาพบว่า 1) ศาสนทายาทในพระพุทธศาสนาอาจจะหมายถึงผู้ที่สืบทอดคำสอนทางพระพุทธศาสนาในที่นี้หมายถึงสามเณรมีอยู่ 2 ประเภทหลัก ๆ คือ 1) ผู้ที่บวชตามประเพณีบวชตามแก่นหรือบวชในระยะเวลาสั้น ๆ และ 2) ผู้ที่บวชเรียนเพื่อศึกษาและปฏิบัติธรรมในระยะเวลายาวนานจนถึงเวลาบวชเป็นพระภิกษุ 2) โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเป็นกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผ่านโครงการหรือกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้เยาวชนรู้จักศีลธรรมโดยมีการให้รักษาในเรื่องระเบียบวินัยเป็นเบื้องต้น 3) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องที่นำให้ความสำคัญเพราะในยุคปัจจุบันนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์มีความรวดเร็วในเรื่องการสื่อสาร แต่สิ่งสำคัญที่ขาดหายไปคือเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นเยาวชนหรือประชาชนทั่วไปก็อาจจะลืมเรื่องนี้ไป การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนจึงเป็นกิจกรรมจึงทำให้ผู้ปกครองได้เข้าถึงความเป็นชาวพุทธที่จะต้องรักษาศีลและมีคุณธรรมจริยธรรม และมีกิจกรรมต่างๆที่ทำให้เกิดความอดทนมีความอดกลั้นและปลูกฝังคุณธรรมไปในตัวโดยผ่านเยาวชนที่ได้เข้าบวชในพุทธศาสนาเป็นการตั้งคนที่เป็้นบุพพการีหรืออยู่ในครอบครัวสามารถเข้ามาปฏิบัติธรรม

คำสำคัญ: การสร้างศาสนทายาท; โครงการ; สามเณรภาคฤดูร้อน

Abstract

This academic article aimed to study 1. Religious descendants in Buddhism. 2. Novice ordination process in summer 3. Cultivating morals and ethics for religious heirs. The study was found that 1) “Religious descendants” in Buddhism may refer to those who inherited Buddhist teachings. In this case, there were two main types of novices: briefly and 2. those who have been ordained to study and practice Dharma for a long time until the time of ordination as a monk 2) The summer novice ordination program was a process of cultivating morality and ethics through projects or activities created for young people to know morality, with preliminary treatment in terms of discipline. 3) Cultivation of morality and ethics was important because in this era of globalization, there is a fast pace in communication. But the important thing that is missing is the matter of morality, whether young people or the general public may forget about it. Summer novice ordination is therefore an activity that allows parents to access the Buddhist traditions that must maintain precepts and have ethics and there were various activities that induced patience, tolerance and instill morality through youth who have been ordained in Buddhism.

Keywords: Creation of religious successors; Program; Summer novices

บทนำ

ศาสนทายาทในพระพุทธศาสนา หมายถึง ผู้ที่สืบทอดคำสอนทางพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา เหล่านี้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งจึงสามารถเป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดคำสอนตามพุทธศาสนาได้ เพราะพุทธศาสนาไม่ได้สอนเรื่องความเชื่ออย่างเดี่ยวแต่เน้นไปทางความจริงของชีวิตหรือความเป็นอยู่ของมนุษย์ สภาพจิตใจเป็นเรื่องสำคัญที่เกิดขึ้นและพุทธศาสนาสอนให้รู้สภาวะความจริงโดยอาศัยความที่จิตใจแน่วแน่มั่นคงเป็นสมาธิ ในที่นี้ผู้เขียนสนใจในเรื่องของสามเณรซึ่งถือว่าเป็นผู้สืบทอดคำสอนของพระพุทธเจ้าและเป็นหน่อเนื้อของสมณะคือพระภิกษุ เพราะในอนาคตสามเณรเหล่านี้ จะมีการสืบทอดในส่วนของปริยัติธรรม การศึกษา ปฏิบัติวิปัสสนาและการเข้าถึงธรรมเรียกว่าปฏิเวธสังฆธรรม ล้วนเกิดจากแนวคิดที่จะรักษาคำสอนทางพุทธศาสนา ในยุคปัจจุบันนี้มีความมีความรวดเร็วเป็นโลกาภิวัตน์เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ เกิดขึ้น

มากมาย ทำให้การศึกษาปฏิบัติอาจจะย่อหย่อนไปตามกาลเวลา ถึงกระนั้นศาสนทายาทยังมีส่วนสำคัญที่จะรักษาคำสอนทางพุทธศาสนาได้ซึ่งเมื่อเรากล่าวถึงสามเณรที่อยู่ในประเทศไทยก็จะมีอยู่หลายประเภทด้วยกันผู้เขียนสังเกตได้ว่ามีอยู่ 2 ประเภทหลัก ๆ คือ 1. ผู้ที่บวชตามประเพณีบวชตามแก่นหรือบวชในระยะเวลานั้น ๆ และ 2. ผู้ที่บวชเรียนเพื่อศึกษาและปฏิบัติธรรมในระยะเวลายาวนานจนถึงเวลาบวชเป็นพระภิกษุ ถึงจะมีความแตกต่างกันทั้ง 2 ประเภทนี้แต่จุดมุ่งหมายหลักก็คือการได้ศึกษาคำสอนของพระพุทธเจ้าและการได้รู้ได้เห็นและได้สัมผัสกับรสแห่งธรรมที่สามารถที่จะเอาตัวรอดจากสิ่งที่ไม่ดีทำสิ่งที่ดีและทำใจของตนให้บริสุทธิ์เป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์หรือแนวคิดทางพุทธศาสนา คือ ละเว้นความชั่ว ทำดี ทำใจให้ผ่องใสได้ เหล่านี้ชื่อว่าเป็นศาสนทายาทในพระพุทธศาสนา ถึงแม้ว่าโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนจะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมให้เยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรมและมาในช่วงหลัง ๆ ในแต่ละวัดในประเทศไทยก็อาจจะงดกิจกรรมนี้เพราะสถานการณ์โควิด 19 จึงทำให้โครงการเงียบหายไปถึงกันนานแล้วกิจกรรมเหล่านี้ก็ถือว่าเป็นกระบวนการที่จะสร้างและทำให้เป็นภาพจำให้ผู้ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงพุทธศาสนาสามารถที่จะเข้าใจหลักธรรมและปฏิบัติธรรมโดยตัวของมันเองเพราะหลักธรรมทางพุทธศาสนานั้นคงไม่ใช่การยัดเยียดให้ปฏิบัติแล้วจะบรรลุได้อย่างเดียวสำคัญที่ผู้ที่ศึกษาจะมีความเข้าใจด้วยตัวเองและสามารถปฏิบัติให้เข้าถึงได้รู้ได้เห็นด้วยตัวเองก็จะสามารถเข้าใจได้อย่างดีและเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีต่อไปได้ฉะนั้นแล้ว

ผู้เขียนจึงสนใจในเรื่องของการสร้างศาสนทายาทโดยผ่านกิจกรรมโครงการบรรพชาสามเณรฤดูร้อนโดยยกตัวอย่างวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ที่มีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบและชัดเจนในเรื่องของกฎระเบียบในเรื่องของศีลและในเรื่องของกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องเป็นสาระและเป็นตัวอย่างให้ผู้อ่านได้รู้และเข้าใจในเรื่องของการบรรพชาสามเณรฤดูร้อนในประเทศไทยได้และจะมีวิธีการอย่างไรจึงจะสร้างศาสนทายาทที่คอยดูแลรักษาพระพุทธศาสนาให้มันคงสืบต่อไปได้ตราบนานเท่านาน

ศาสนทายาทในพระพุทธศาสนา

สามเณร คือผู้สืบทอดเชื้อสาย เป็นธรรมทายาทของพระพุทธศาสนา มีอายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ โดยต้องปฏิบัติตามศีล 10 ข้อ และเสขียวัตร 75 ข้อ จากความหมายของสามเณร ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังกล่าวแล้วข้างต้น ย่อมเห็นได้อย่างชัดเจนถึงสถานภาพที่แตกต่างกันระหว่างสามเณรและเด็กโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามโดยวัยแล้วสามเณรก็คือวัยรุ่นเช่นเดียวกับเด็กทั่วไปนั่นเองเพราะมีอายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์

ความหมายของการบรรพชาสามเณร

คำว่า บรรพชา มีความหมายหลายนัย กล่าวคือหมายเอาการบวชทั่วไปรวมทั้งอุปสมบทด้วย หรือหมายเอาเฉพาะการบวชเป็นบุรพประโยคแห่งอุปสมบท รวมทั้งการบวชลำพังเป็นสามเณร ในสมัยแรกของการตรัสรู้ ผู้ที่มีความประสงค์ประพฤติพรหมจรรย์ จะกล่าวคำขอลบบรรพชาและอุปสมบทควบกันไป โดยพระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้พระสาวกบวชกุลบุตรด้วยไตรสรณคมน์ทั้งบรรพชาและอุปสมบท ดังจะเห็นได้จากการที่ พระอัญญาโกณฑัญญะเมื่อได้ดวงตาเห็นธรรมแล้วได้กราบทูลแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์พึงได้บรรพชา พึงได้อุปสมบทในสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้า” ภายหลังทรงอนุญาตการบวชสามเณร จึงได้ทรงยกเลิกการให้อุปสมบทด้วยไตรสรณคมน์ แต่ยังคงไว้ซึ่งการบรรพชาด้วยไตรสรณคมน์ของสามเณร (สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2542) ส่วนการบวชนั้นแปลว่า เว้นความชั่วทุกอย่าง หมายถึงการบวชทั่วไป การบวชอันเป็นบุรพประโยคแห่งอุปสมบท การบวชเป็นสามเณร เดิมทีเดียว คำว่า บรรพชา หมายความว่า บวชเป็นภิกษุ เช่น เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกบรรพชา พระอัครสาวกออกบรรพชา เป็นต้น ในสมัยต่อมาจนถึงยุคปัจจุบันนี้ คำว่า บรรพชา หมายถึง บวชเป็นสามเณร ถ้าบวชเป็นภิกษุ ใช้คำว่า อุปสมบท โดยเฉพาะเมื่อใช้ควบกันว่า บรรพชาอุปสมบท (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543) หรือหมายถึงผู้ดำรงเพศอย่างภิกษุ แต่สมทานศีล 10 ผู้ซึ่งเป็นเหล่ากอของสมณะ เป็นบรรพชิตในพระพุทธศาสนาผู้ยังมีได้อุปสมบท เพียงแต่รับบรรพชาด้วยไตรสรณคมน์ถือสิกขาบท 10 และเสขียวัตร 75 ข้อ

การบรรพชา คือการละด้วยการงดเว้นจากสิ่งที่เป็นโทษต่ออกุศล การบวชเป็นสามเณรเรียกว่า บรรพชาโดยสรูปแล้วคำว่า บรรพชา จึงหมายถึงการออกจากการใช้ชีวิตแบบชาวโลกเข้ามาสู่การใช้ชีวิตแบบนักรบในพระพุทธศาสนา ดังนั้นการบรรพชาจึงมีความหมายครอบคลุมใน 2 ลักษณะ คือ

1. การบรรพชาเป็นสามเณรของเยาวชนที่มีอายุไม่ถึง 20 ปี โดยการปฏิบัติตามศีล 10 ข้อ และเสขียวัตร 75 ข้อและข้อปฏิบัติอื่น ๆ ที่อนุโลมตามกัน
2. การบรรพชาสามเณรเป็นบุรพบทแห่งการอุปสมบทของผู้ที่มีอายุครบ 20 ปี คือก่อนที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ต้องผ่านกระบวนการบรรพชาเป็นสามเณรก่อนจึงจะสามารถอุปสมบทเป็นพระภิกษุได้ (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2544)

คุณสมบัติของผู้บรรพชา

ในการบรรพชานั้น จำเป็นจะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติ เพื่อให้ผู้บวชสามารถปฏิบัติกิจของสงฆ์ได้อย่างสมบูรณ์ และเป็นการป้องกันผู้ไม่ประสงค์เข้าแฝงอาศัยพระพุทธศาสนา ซึ่งอาจนำความเสื่อมเสียมาสู่พระพุทธศาสนาได้

ในกฎหมายเถรสมาคม (ฉบับที่ 7 พ.ศ.2506) ว่าด้วยการแต่งตั้งและการถอดถอนพระอุปัชฌาย์ ข้อที่ 14 (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554) ได้ตราไว้ว่า พระอุปัชฌาย์ต้องงดเว้นการให้บรรพชาอุปสมบทแก่บุคคลเหล่านี้ คือ

1. คนทำความผิดหลบหนีอาญาแผ่นดิน
2. คนหลบหนีราชการ (เช่น หนีทหาร เป็นต้น)
3. คนถูกตัดสินจำคุกโดยฐานเป็นผู้ร้ายสำคัญ
4. คนถูกห้ามอุปสมบทเด็ดขาดทางพระพุทธศาสนา (เช่น ต้องปาราชิก เป็นต้น)
5. คนที่มีโรคติดต่อเป็นที่น่ารังเกียจ (เช่น วัณโรคในระยะอันตราย)
6. คนมีอวัยวะพิการจนไม่สามารถปฏิบัติกิจพระพุทธศาสนาได้

นอกจากนี้ ในด้านการปกครองของสงฆ์ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะบวชเพิ่มเติมไว้อีกหลายประการ ดังนี้คือ

1. เป็นคนมีหลักฐาน มีอาชีพชอบธรรม ไม่ใช่คนจรจัด
2. เป็นสุภาพชน มีความประพฤติดี ไม่เป็นนักเลง
3. มีร่างกายสมบูรณ์ สามารถบำเพ็ญสมณกิจได้
4. ไม่เป็นคนชรา ไร้ความสามารถ
5. ไม่เป็นคนทุพพลภาพ เช่น ตาบอด หูหนวก มาแต่กำเนิด
6. มีความรู้อ่านและเขียนหนังสือได้

7. เป็นผู้มีความสามารถกล่าวคำขอบรรพชาอุปสมบทได้ด้วยตนเอง กุลบุตรผู้ที่เข้าบรรพชาจะต้องมีบริวารสำหรับนักบวชครบถ้วนตามพุทธานุญาตกล่าวคือ ต้องมีบริวาร 8 เช่นเดียวกับภิกษุ คือ

- 1) บาตร 2) อันตราวาสก (ผ้าสบงหรือผ้าห่ม) 3) อุตตราสงค์ (ผ้าจีวรหรือผ้าห่ม)
- 4) สังฆาฏิ (ผ้าห่มซ้อน ในปัจจุบันใช้เป็นผ้าพาดบ่า สามเณรไม่ต้องมี) 5) กายพันธ์ (ผ้าประคตเอวหรือผ้าคาดเอว) 6) ปริสสาวณะ (ผ้ากรองน้ำ) 7) สุจิ (เข็มสำหรับเย็บผ้า) 8) วาสี (มีดโกน)

แต่ในปัจจุบัน ได้อนุโลมให้มีบริการเพิ่มเติมตามที่พระอุปัชฌาย์เห็นสมควรเพื่อความเหมาะสมกับยุคปัจจุบัน เช่น

1) ไตรจีวร มีสบง อังสะ ประคตเอว จีวร ผ้ารัดอก และผ້ารองกราบ 2) ไตรจีวร สำรอง และผ้าอาบน้ำฝน 1 ผืน 3) ย่อม ผ้ําเช็ดหน้า และนาฬิกาพก 4) บาตร ฝาบาตร เเชิง รองบาตร และถลกบาตร 5) ร่มและรองเท้า 6) เสื้อ ผ้ําห่ม ที่นอน หมอน มุ้ง 7) จานข้าว ซ้อนส้อม แก้วน้ำ ปิ่นโต กระโถน ผ้ําเช็ดมือ 8) สบู่ ขันน้ำ ยาสีฟัน กล่องสบู่ ผ้ําเช็ดตัว 9) ดอกไม้ รูป เทียนสำหรับบูชาพระรัตนตรัย

บริการดังกล่าวแล้วนี้ สามเณรจำเป็นต้องมี เนื่องจากความเป็นอยู่ของนักบวชนั้น ขึ้นอยู่กับชีวิตคนอื่น สามเณรจะต้องอาศัยผู้อื่นในการดำรงชีพด้วยปัจจัยทั้งสิ้น โดยใช้บริการในการแสวงหาอาหารบิณฑบาตและเภสัช ที่จำเป็นแก่สมณบริโภค แต่สิ่งที่สำคัญอันดับแรกที่ผู้ขอบรรพชาเป็นสามเณรจะต้องปฏิบัติในเบื้องต้น คือ 1) ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองพาตนไปฝากเจ้าอาวาสหรือพระอุปัชฌาย์ 2) เมื่อพระอุปัชฌาย์ยอมรับให้บวชแล้ว ผู้ประสงค์จะบวชต้องปลงผม คิ้ว หนวด 3) ท่องจำคำขอบรรพชา สรณคมน์ คำอาราธนา คำสมาทานศีล 10 ให้ได้ด้วยตนเอง 4) หมั้นฝึกซ้อมพิธีกรรมการบรรพชา เช่น การเคารพ กราบไหว้ไปจนถึงการอุปัฏฐากการประเคนสิ่งของแก่พระภิกษุ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2530)

ดังนั้น ความพร้อมในการบรรพชาเป็นสามเณรนั้น ต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งอื่นด้วย ไม่เฉพาะแต่ความพร้อมในด้านวุฒิภาวะหรือด้านร่างกายเท่านั้น จะต้องได้รับการอนุญาตจากผู้ปกครอง มีบริการสำหรับสมณะครบบริบูรณ์ มีความเป็นสุจริตชน และที่สำคัญคือ มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานด้วย จึงจะทำให้การบรรพชาของบุคคลนั้นเกิดความสมบูรณ์ทั้งในแง่ของเนื้อหาสาระและรูปแบบของการบรรพชาอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการบรรพชา

เดิมทีเคยว่าวัตถุประสงค์ของการบวชในพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นการบรรพชาเป็นสามเณรหรืออุปสมบทเป็นพระภิกษุ คือการปฏิบัติตนเพื่อให้หลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง และทำให้แจ้งพระนิพพาน ดังนั้นเป้าหมายสูงสุดของการบวชก็คือการบรรลุพระนิพพาน ในระยะแรกกุลบุตรส่วนใหญ่ออกบวชโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความพ้นทุกข์ ในระยะต่อมา จึงมีการออกบวชด้วยวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่นการออกบวชเพื่อตามเสด็จสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของบรรดาพระประยูรญาติ หรือแม้กระทั่งราหุลราชกุมารที่ได้บรรพชาเป็นสามเณรรูปแรก ตามหลักฐานที่ปรากฏก็มีไว้วัตถุประสงค์เพื่อความหลุดพ้น

จากทุกข์ แต่ทรงหวังในพระราชทรัพย์มรดกและความใกล้ชิดในพระราชบิดาด้วยความไร้เดียงสา (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540)

แม้จะไม่ได้มีข้อบัญญัติชี้เฉพาะถึงวัตถุประสงค์ของการบวชในพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นการบรรพชาหรือการอุปสมบทก็ตามที่ หากแต่มีพุทธพจน์ที่ตรัสทั่วไปแก่ผู้ครองเพศบรรพชิต ผู้ประพฤติพรหมจรรย์ ซึ่งหมายถึงสหธรรมิก 5 ดังที่ปรากฏในมหาสารโรปมสูตร ว่าดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พรหมจรรย์นี้ มิใช่ลาภสักการะและความสรรเสริญเป็นอนิสงส์มิใช่มีความถึงพร้อมแห่งศีลเป็นอนิสงส์ มิใช่มีความถึงพร้อมแห่งสมาธิเป็นอนิสงส์ มิใช่มีญาณทัสสนะเป็นอนิสงส์ แต่พรหมจรรย์นี้ มิใช่โตวิมุติอันไม่กำริบเป็นประโยชน์ เป็นแก่นสารเป็นที่สุดจากพระพุทธพจน์นี้จะเห็นได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงมีพระประสงค์ให้ผู้ที่ยุบถบรรพชาเป็นสามเณร หรือผู้ที่อุปสมบทเป็นพระภิกษุเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์เพื่อประพฤติดนให้หลุดพ้นจากกิเลสและตรัสเตือนเหล่าพระสาวกด้วยว่า ไม่ควรมัวเมาในลาภสักการะและคำสรรเสริญอันมีผลมาจากการประพฤติพรหมจรรย์ในเพศบรรพชิตในพระศาสนาไม่ว่าอย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของการบวชในพระพุทธศาสนา ระหว่างการบรรพชาเป็นสามเณรและอุปสมบทเป็นพระภิกษุตามพุทธประสงค์ที่ปรากฏแล้วไม่มีความแตกต่างกัน หากแต่ว่าการบรรพชาเป็นสามเณรนั้นเป็นบูรพประโยคแห่งการอุปสมบท (สุนทร บุญสถิต, 2543) นั่นก็คือ ผู้ที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุนั้น ต้องผ่านขั้นตอนการบรรพชาเป็นสามเณรเสียก่อน แม้ในปัจจุบันนี้ก็เช่นกัน

เมื่อถึงยุคที่ พระพุทธศาสนาได้แพร่เข้ามาเจริญรุ่งเรืองในประเทศไทย พระพุทธศาสดาดำรงอยู่โดยผ่านกาลเวลาอันยาวนานท่ามกลางสภาพสังคมที่ผันแปรไปในแต่ละยุคแต่ละสมัย เป็นเหตุให้วัตถุประสงค์ของการบวชได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาในแต่ละยุคสมัยสำหรับในปัจจุบัน วัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ปรับเปลี่ยนไปให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ตามที่ปรากฏในคู่มือการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนดังนี้

1. เพื่อเป็นการป้องกันการถูกชักนำไปสู่ทางเสื่อมหรือไม่ดี
2. เพื่อเป็นการปลูกฝังศีลธรรม
3. เพื่อการช่วยสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา
4. เพื่อเป็นการรักษาจารีตประเพณีอันดีงามของไทยไว้
5. เพื่อเป็นการช่วยแก้ปัญหาสังคมเกี่ยวกับนักเรียนที่เหินห่างจากศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม
6. เพื่อเป็นการให้กุลบุตรได้มีโอกาสศึกษาธรรมและปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

จะเห็นได้ว่าการบรรพชาสามเณรในปัจจุบันส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคมมากกว่าจะตอบสนองความต้องการของปัจเจกบุคคล ดังเช่นสมัยพุทธกาล แต่ปัจจุบันในสังคมชนบทของไทยประชาชนมีความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น ยากจน ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติอันเกิดจากปัญหาความแห้งแล้ง ด้อยโอกาสในทุกด้านถ้าเทียบกับประชาชนที่อยู่ในสังคมเมือง จึงทำให้ไม่สามารถส่งเสียบุตรหลานได้ศึกษาต่อหรือเล่าเรียนในระดับที่สูงกว่าได้ ทางออกทางหนึ่งก็คือการส่งให้บุตรชายของครอบครัว บวชเรียนเป็นสามเณรเพื่อลดภาระการเลี้ยงดูครอบครัว และยังเป็นการเปิดโอกาสให้บุตรชายได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น กล่าวได้ว่าการบรรพชาเป็นสามเณรเป็นการสร้างโอกาสให้กับคนที่มีฐานะยากจนได้ศึกษาเล่าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

ปัญหาอีกประการหนึ่งของสังคม ก็คือความเหลื่อมล้ำทางสังคม การแบ่งชนชั้นของคนในสังคม มีคนจน มีคนร่ำรวย เมื่อสามเณรเข้ามาบวชเรียนในพระพุทธศาสนาทำให้ช่องว่างดังกล่าวลดลง สังคมไทยส่วนหนึ่งได้อาศัยกระบวนการทางศาสนานี้ เป็นเครื่องมือในการลดภาวะความรุนแรง และการต่อต้านจากกลุ่มประชาชน กล่าวอีกอย่างหนึ่ง คือสถาบันวัดเป็นตัวเชื่อมโยงสัมพันธ์ไมตรีระหว่างคนจนกับคนรวยซึ่งเป็นเหตุให้ชาติไทยมีความมั่นคงและอยู่รอดปลอดภัยมาจนถึงปัจจุบัน การบรรพชาเป็นสามเณรนั้นยังเป็นการสร้างแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กนักเรียนที่มีอายุไล่เลี่ยหรืออยู่ในวัยใกล้เคียงที่ยังรักความสนุกสนานรักอิสระและเสรีภาพทั้งทางร่างกายและความคิด ในขณะที่เด็กนักเรียนที่ตัดสินใจบรรพชาเป็นสามเณร ทั้งความสนุกสนานทุกอย่างเพื่อเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์มีความรับผิดชอบทั้งของตนเองและผู้อื่น มีวิถีชีวิตที่จะต้องพึ่งพาตนเองทั้งในด้านความเป็นอยู่และในด้านจิตใจ มีโอกาสได้สัมผัสกับหลักธรรม ความเป็นจริงของชีวิต ได้พบว่าเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นสัจธรรมที่ทุกคนหนีไม่พ้น จึงทำให้เข้าใจชีวิตอย่างมีเหตุผล จากความคึกคะนอง มาสู่ความสงบเสถียร จากความอ่อนแอมาสู่ความเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง จากการเลือกบริโภค มาสู่การบริโภคเพียงเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ วิถีชีวิตของสามเณรจึงเป็นสิ่งที่สมควรได้รับการยกย่องและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กนักเรียนในชาติต่อไป นอกจากนี้สามเณรที่ตัดสินใจเข้ามาใช้ชีวิตสมณเพศและศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มที่มีความรู้ความสามารถในระดับหนึ่ง บางส่วนเมื่อมีอายุครบบวช ได้ปฏิบัติหน้าที่ของพระภิกษุเป็นกำลังสำคัญของพระศาสนาในเวลาต่อมา อีกส่วนหนึ่งได้ลาสิกขาออกไปสู่เพศคฤหัสถ์เพื่อประกอบสัมมาอาชีวะรับใช้ชาติบ้านเมืองต่อไปจากแนวคิดดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าวัตถุประสงค์หลักของการบรรพชาเป็นสามเณรในยุคปัจจุบันได้ 5 ประการคือ

1. เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาสทางการศึกษา
2. เพื่อลดช่องว่างทางสังคมระหว่างคนจนกับคนรวย
3. เพื่อให้มีความรู้แตกฉานในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา

4. เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีงามให้แก่นักเรียนในชาติ

5. เพื่อเป็นกำลังสำคัญของพระศาสนาและชาติบ้านเมืองในอนาคต (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

จะเห็นได้ว่า การบรรพชาสามเณรในปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคมมากกว่าจะตอบสนองความต้องการของปัจเจกบุคคล ดังเช่นสมัยพุทธกาล แต่ปัจจุบันในสังคมชนบทของประเทศไทย ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่แร้นแค้นยากจน ขาดแคลนทั้งทรัพยากรธรรมชาติอันเกิดจากปัญหาความแห้งแล้ง ด้อยโอกาสในทุกด้านถ้าเทียบกับประชาชนที่อยู่ในสังคมเมือง จึงทำให้ไม่สามารถส่งเสียบุตรหลานได้ศึกษาต่อหรือเล่าเรียนในระดับที่สูงกว่าได้ ทางออกหนึ่งก็คือการส่งให้บุตรชายของครอบครัวบวชเรียนเป็นสามเณรเพื่อลดภาระการเลี้ยงดูของครอบครัว และยังเป็นการเปิดโอกาสให้บุตรชายได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น กล่าวได้ว่าการบรรพชาเป็นสามเณรเป็นการสร้างโอกาสให้กับคนที่มีฐานะยากจนได้ศึกษาเล่าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

กระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน กรณีศึกษา กิจกรรมของวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

1. เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

2. เผยแพร่พระเกียรติคุณสถาบันพระมหากษัตริย์ให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้และร่วมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

3. เพื่ออบรมเยาวชนให้มีความรู้ ประพฤติดี ตามหลักศีลธรรมของพระพุทธศาสนา

4. เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ

5. เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักหน้าที่ มีระเบียบวินัย ใฝ่ใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

6. เพื่อรณรงค์ให้เยาวชนได้รู้จักโทษของยาเสพติด

ยังได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ พระบัณฑิต นิสิตและนักเรียนของมหาวิทยาลัยออกไปบำเพ็ญประโยชน์ต่อประเทศชาติ พระศาสนา ในระหว่างปิดภาคการศึกษา โดยจัดให้มีโครงการบรรพชาสามเณรและอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อนในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2523 เป็นต้นมา โดยการอบรมเด็กและเยาวชนประชาชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติอยู่ในหลักศีลธรรมและสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการห่างไกลอบายมุข โดยเฉพาะยาเสพติดที่เป็นภัยร้ายแรงทำลายสังคมให้เสื่อมลง โดยมีคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิตของมหาวิทยาลัยทั้งนิสิตชาวไทยและนิสิตชาวต่างประเทศ ของมหาวิทยาลัยออกไปบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

ต่อประเทศชาติ พระพุทธศาสนา และ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ พระองค์ทรง
เป็นพุทธมามกะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก มีพระมหากรุณาธิคุณต่อพระพุทธศาสนา เป็น
การแสดงความรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นการบ่งบอกถึงความเป็นชาติ
ไทยที่ประกอบด้วย ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สืบไป (พระคํานวน กนตสีโล, 2560)

ขั้นตอนในการจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ยกตัวอย่างกิจกรรมของ
วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานครดังนี้

ข้อปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองและผู้สมัครบรรพชา

1. เมื่อได้รับการบรรพชาเป็นสามเณรแล้ว ทางคณะกรรมการดำเนินโครงการ
ไม่อนุญาตให้สามเณรลาสิกขาจนจบโครงการ และสามเณรต้องเข้าร่วมการอบรมให้ครบ
หลักสูตร ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

2. บุคคลที่บรรพชา ถือเป็นว่า เป็นบุตรของพระพุทธเจ้า อยู่ในโอวาทของคณะ
สงฆ์ ทางคณะกรรมการดำเนินโครงการฯ ขอสงวนสิทธิ์ในการอนุญาตนำสามเณรที่เข้าร่วม
โครงการออกนอกสถานที่อบรม หรือลากลับบ้านถ้าไม่มีเหตุอันควร เพื่อเปิดโอกาสให้
สามเณรได้ปฏิบัติธรรมและเข้าร่วมอบรมตามหลักสูตรอย่างครบถ้วน

3. ผู้ปกครองต้องพยายามงดเว้นการมาพบปะกับสามเณร เพื่อเปิดโอกาสให้
สามเณรได้ปฏิบัติธรรมและเข้าร่วมการอบรมตามหลักสูตรอย่างครบถ้วน และเป็นการตัด
ความกังวลของสามเณร เพราะสามเณรมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีอยู่แล้ว

4. การนำสิ่งของมาถวายสามเณร เช่น ขนม นม ขอแนะนำให้นำไปถวายไว้ที่
ส่วนกลาง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่สามเณรทุกท่าน

5. ไม่อนุญาตให้ผู้ปกครองติดต่อกับพระพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นการส่วนตัว หากมี
ปัญหาให้ติดต่อได้ที่ส่วนกลางเท่านั้น สามเณรต้องถือศีล 10 ข้อ ดังนี้ 1) เว้นจากฆ่าสัตว์
2) เว้นจากลักทรัพย์ 3) เว้นจากประพฤติกกรรมอันมิใช่พรหมจรรย์ 4) เว้นจากพูดเท็จ
5) เว้นจากการดื่มสุราเมรัย อันเป็นที่ตั้งของความประมาท 6) เว้นจากบริโภคอาหารใน
เวลาวิกาล 7) เว้นจากฟ้อนรำขับร้องประโคม การดูมหรสพ อันเป็นข้าศึกต่อกุศล 8) เว้น
จากทัดทรงตกแต่งประดับประดารา่างกายด้วยดอกไม้ ของหอมเครื่องทา เครื่องประดับ
ตกแต่ง 9) เว้นจากที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ 10) เว้นจากการรับทองและเงิน

กฎระเบียบสำหรับสามเณร

1. ต้องให้ความเคารพเชื่อฟังต่อคณะพระอาจารย์ที่ให้การอบรม และต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของโครงการอย่างเคร่งครัด
2. อยู่ในบริเวณสถานที่ที่กำหนดให้เท่านั้น ห้ามออกนอกสถานที่ที่กำหนดโดยไม่ได้รับ อนุญาตจากคณะกรรมการดำเนินโครงการฯ
3. จะต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข เช่น การสูบบุหรี่ ยาเสพติดให้โทษ การพนันโดยเด็ดขาด
4. จะต้องเป็นผู้อยู่ง่าย กินง่าย นอนง่าย ไม่เป็นภาระแก่บุคคลผู้อื่น
5. ไม่พกพาหรือครอบครองอาวุธมีคมโดยเด็ดขาด
6. ไม่แสดงกิริยาทางกายอันมิใช่วิสัยของพุทธบุตรหรือปัญญาชน เช่น การทะเลาะวิวาทกัน เป็นต้น
7. จะต้องสำรวมกาย วาจาทุกเวลาในขณะที่เข้าร่วมโครงการ เช่น ไม่พูดปด, ไม่พูดหยาบคาย อันก่อให้เกิดความไม่งาม และ จะไม่พูดจากันในเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดความดีงาม เช่น เรื่องลามกอนาจาร เป็นต้น
8. จะต้องแต่งกายให้เหมาะสมและถูกต้องกาลเทศะทุกครั้ง ในขณะที่ทำกิจกรรม หรือ อยู่ในที่พัก
9. จะต้องไม่นำอาหารไปรับประทานในบริเวณที่พักโดยเด็ดขาด
10. จะต้องสำรวมกายทุกเวลาในขณะที่อยู่ที่วัด ไม่ยื่นดื่ม น้ำหรือรับประทานอาหารไม่วัง และเมื่อเดินจะต้องเอามือประสานกัน เป็นต้น

สิ่งที่จะต้องเตรียมมา และสิ่งควรงดเว้น

- สิ่งที่ต้องเตรียมมา 1) เสื้อและกางเกงสีขาว หรือ สุกุภาพ เพื่อสวมในวันลาสิกขา 2) อุปกรณ์อาบน้ำ เช่น สบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ยาสระผม 3) รองเท้าแตะ (สีดำ/น้ำตาล) 4) ยารักษาโรคประจำตัว (ถ้ามี)

สิ่งที่ควรงดเว้น 1) โทรศัพท์มือถือ 2) อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ 3) ปัจจัยและสิ่งของมีค่าทุกชนิด 4) สิ่งเสพติดทุกชนิด เช่น บุหรี่ เป็นต้น 5) อาหารขบเคี้ยวทุกชนิด 6) และสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมกับสมณวิสัย (วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร, 2560)

สรุปได้ว่า การบรรพชาสามเณรนอกฤดูร้อนเป็นกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผ่านโครงการหรือกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้เยาวชนรู้จักศีลธรรมโดยมีการให้รักษาในเรื่องระเบียบวินัยเป็นเบื้องต้นและรู้จักรักษาตน ให้ปลอดภัยจากสิ่งที่เป็นอันตรายของชีวิต ทั้งการดูแลตนเองเป็นเบื้องต้นและสามารถอยู่กับสังคมได้อย่างมีความสุข ฉะนั้นที่ยกตัวอย่างวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ในการจัดกิจกรรมโครงการบรรพชาสามเณรฤดู

ร้อนจะเห็นได้ว่าเบื้องต้นการเขียนโครงการจะเน้นให้เยาวชนที่จะบรรพชาและผู้ปกครองนั้นรู้ในเรื่องของกฎเกณฑ์กติกากฎ การประพฤติวัตร ปฏิบัติธรรมและสิ่งที่ควรละเว้นเป็นอย่างไรหลังจากนั้นจึงค่อยสอดแทรกสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตหรือเป็นหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาก็จะช่วยให้เยาวชนเหล่านั้นเป็นคนดีจากภายใน หมายถึงว่าดีมาจากจิตใจไม่มีใครบังคับหรือทำให้เขาเหล่านั้นเกิดความหลงผิดแต่เป็นการคิดได้โดยจิตสำนึกรู้ว่า รู้ว่าสิ่งไหนควรสิ่งไหนไม่ควรทำและละเว้นสิ่งที่เป็นโทษกับตนเองกับครอบครัวสังคมประเทศชาติ กังวลเสียละนั้นแล้วการบรรพชาสามเณรดูร้อนจึงเป็นกระบวนการที่เกิดประโยชน์โดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนเป็นการสร้างศาสนทายาทให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนาโดยผ่านกระบวนการที่มีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) บ้านก็คือสถาบันครอบครัวหรือหมู่บ้าน วัดก็คือที่บ่มเพาะกล่อมเกล่าจิตใจให้เป็นคนดีและโรงเรียนเป็นสถานที่ให้ความรู้โดยอาศัยคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวแล้วก็จะเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติโดยภาพรวมได้

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ศาสนทายาท

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องที่นำให้ความสำคัญเพราะในยุคปัจจุบันนี้เป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าในเรื่องของเศรษฐกิจเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นยุคโลกาภิวัตน์มีความรวดเร็วในเรื่องการสื่อสารติดต่อ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนในโลกใบนี้ก็สามารถติดต่อได้ถ้ามีอินเทอร์เน็ตเหล่านี้ถือว่าเป็นความรวดเร็วทันสมัยในยุคปัจจุบันแต่สิ่งสำคัญที่ขาดหายไปก็อาจจะเป็นในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมหรือเรื่องธรรมาภิบาลศีลธรรมต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องที่ไม่ว่าจะเป็นเยาวชนหรือประชาชนทั่วไปก็อาจจะลืมเรื่องนี้ไปอาจจะมีการรณรงค์ได้ในบางครั้งแต่ถ้าไม่ได้ปลูกฝังก็อาจจะไม่ได้ต่อยอดหรือสืบทอดต่อกันมาได้ เพราะฉะนั้นแล้วการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพราะฉะนั้นแล้วการบรรพชาสามเณรดูร้อนจึงเป็นกิจกรรมที่ทำให้ประชาชนและผู้ปกครองได้รู้ได้เห็นถึงความเป็นชาวพุทธที่จะต้องรักษาศีลและมีคุณธรรมจริยธรรม และมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความอดทนมีความอดกลั้นและปลูกฝังคุณธรรมไปในตัวโดยผ่านเยาวชนที่ได้เข้าบวชในพุทธศาสนาเป็นการดึงคนที่เป็นบุพพการีหรืออยู่ในครอบครัวสามารถเข้ามาประพฤติปฏิบัติธรรมได้หรือเรียกง่าย ๆ ภาษาโบราณว่า เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ ถือว่าเป็นการทำบุญร่วมกันในส่วนของวัดในแต่ละวัดเองเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ เกี่ยวกับกิจกรรมนี้โดยพระภิกษุก็จะได้ฝึกในเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เกิดขึ้นโดยผ่านกิจกรรมดังกล่าวซึ่งพระภิกษุก็จะได้เตรียมในการสอนวินัย สอนจริยธรรม สอนคุณธรรม ให้แก่เยาวชนเหล่านั้น ในยุคที่เศรษฐกิจย่ำแย่สังคมให้ความสำคัญในเรื่องของการแสวงหาเงินเพื่อความอยู่รอดจะทำอย่างไรให้คุณธรรมจริยธรรมเหล่านี้เข้ามาเพื่อเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ทายาทในพุทธ

ศาสนาถือว่าเป็นโจทย์สำคัญที่ประเทศไทยเราซึ่งเป็นเมืองพุทธ 90% นั้นควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะไม่ฉะฉานแล้วอีก 10 ปีข้างหน้าอาจจะมีการคอร์ปชั่น ฆ่าฟัน รันแท่งกันมากกว่านี้ ก็เป็นไปได้เพราะฉะนั้นแล้วกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน อาจจะตอบโจทย์ในส่วนของ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนทำให้ประเทศชาติ มีความปลอดภัย มั่นคง มั่งคั่งยั่งยืนและน่าอยู่

สรุป

การสร้างศาสนทายาทจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะสร้างคนเป็นคนดีเพื่อเข้าไป อยู่ในสังคมทำให้สังคมน่าอยู่โดยในประเทศไทยเราก็จะมีกิจกรรมเรียกว่าโครงการบรรพชา สามเณรฤดูร้อนซึ่งในแต่ละวัดก็จะมี การจัดในเดือนเมษายนของทุก ๆ ปีที่ผู้เขียนได้ พยายามรวบรวมและเขียนออกมาเป็นการสร้างสรรค์และทายาทนั้นก็มุ่งเน้นในส่วนของ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนและผลพลอยได้ที่จะเกิดขึ้นจากการ พัฒนาศาสนทายาทหรือการสร้างศรัทธาให้แก่ประชาชนคนไทยที่เป็นพุทธศาสนิกชนและ เป็นการสร้างภาวะผู้นำให้แก่องค์กรพุทธคือพระพุทธรูปศาสนาที่เป็นศาสนาประจำของ ประเทศไทยซึ่งมีพระภิกษุเป็นผู้นำ เหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการบรรพชา สามเณรภาคฤดูร้อนซึ่งปัจจุบันนี้สามเณรก็มีน้อยลงทุกวันจะมีในสำนักเรียนบาลีหรือสำนัก ที่มีการเรียนการสอนเป็นจำนวนมากในกรุงเทพฯ แต่ถ้านับลงในส่วนภูมิภาคแล้วสามเณร เหล่านี้ในประเทศไทยถือว่ามีย่อยมากเพราะฉะนั้นแล้วการรักษาการพัฒนาและการดำรง คงไว้ของสามเณรนั้นนอกจากตัวสามเณรที่จะรักษาสภาพจิตใจให้อยู่รอดปลอดภัยได้แล้ว ก็ต้องอาศัยผู้ที่มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนาเรียกว่าเรียกว่าพุทธศาสนิกชนและสิ่งสำคัญ ที่จะขาดไม่ได้คือผู้ที่แนะนำสามเณรไปในทิศทางที่ดี คือพระภิกษุที่เป็นอุปัชฌาย์ อาจารย์ เหล่านี้ก็จะเป็นเครือข่ายที่จะทำให้สามเณรมีความมั่นคงและเป็นศาสนทายาทที่ดีของ พระพุทธรูปศาสนาและได้เมื่อเป็นเช่นนั้นในอนาคตต่อไปก็จะมีผู้สืบทอดและเผยแผ่คำสอนทำ ให้พุทธศาสนาอยู่ได้จนถึง 5,000 ปี

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *พระไตรปิฎกภาษาไทย (ฉบับสังคายนา) เล่มที่ 12*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- _____. (2545). *คู่มือการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- พระค่านวน กนต์สีโล. (2560). *โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน*. สืบค้น 12 ธันวาคม 2565, จาก <http://www.phototechthailand.com/articles/325>
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร. (2560). *คู่มือและกำหนดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ (สามเณร 4.0)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2542). *วินัยมุขเล่ม 2*. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2530). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530 – 2534*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักส์.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). *คู่มือพระสังฆาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุขชีพ ปุญญานุภาพ. (2544). *พจนานุกรมคำศัพท์พระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เพื่ออักษร.
- สุนทร บุญสถิต. (2543). *สถานภาพและปัญหาของสามเณรในสังคมไทย (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.